

Lempäälän esiopetussuunnitelman paikalliset tarkennukset 2025

Luku 1

1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Lempäälässä esiopetuksen järjestäjänä toimii Lempäälän kunnan kasvatuksen ja opetuksen palvelualue.

Opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään suomen kielellä. Äidinkielenään ruotsia puhuvien lasten on mahdollista osallistua esiopetukseen Tampereen ruotsinkielisessä päiväkodissa tai koulussa.

Lempäälän kunnan kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyy valtakunnallisten esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun kuntakohtaisen opetussuunnitelman, jota täydennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.

Lempäälän kunnassa tavoitteena on lasten ja nuorten yhtenäinen koulupolku. Lempäälässä toteutetaan esi- ja alkuopetuksen toimintamallia sekä vahvaa koulupolkukohtaista yhteistyötä varhaiskasvatuksesta yläkouluun. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja kuntakohtainen opetussuunnitelma muodostavat kokonaisuuden.

Opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet esitetään jokaisessa luvussa ensin, ja sen jälkeen on kirjattu tarvittaessa seutukunnan ja kunnan täsmennykset kyseisestä kokonaisuudesta.

Esiopetussuunnitelma liitteineen on luettavissa Lempäälän kunnan verkkosivuilla. Koulukohtaiset tarkennukset kirjataan lukuvuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmiin. Huoltajia tiedotetaan esiopetussuunnitelmasta vanhempainilloissa ja koulujen lukuvuosisuunnitelmat ovat luettavissa koulujen verkkosivuilla.

Tarkemmat yhteistyön muodot ja toteuttamistavat kuvataan Lempäälän esi- ja perusopetussuunnitelmia täydentävissä suunnitelmissa (muun muassa ohjaussuunnitelmassa, opiskeluhoitosuunnitelmassa, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa ja koulujen lukuvuosisuunnitelmissa).

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen

Kasvatuksen ja opetuksen johtotiimi sekä kunnallinen OPS-tiimi koordinoivat paikallisen opetussuunnitelman laadintaa, toteuttamista, arviointia ja kehittämistä osallistavilla työtapoilla kuntakohtaiset painopisteet huomioiden.

Paikallisen opetussuunnitelmatyön laadinnassa ja suunnitelmien toteutuksessa on ollut mukana opetushenkilökuntaa, oppilaita, huoltajia, sekä kasvatus- ja opetuspalveluiden toimijoita varhaiskasvatuksesta, aamu- ja iltapäivätoiminnasta, kirjastosta, kulttuuritoimesta ja nuorisopalveluista. Pirkanmaan hyvinvointialueen toimijoiden kanssa on laadittu yhteiset osuudet erityisesti opiskeluhuollon osuuteen. Lempäälän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman pohjalta on laadittu yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa Lempäälän kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelma, joka on opetussuunnitelman päivitettävänä liiteasiakirjana. Opetuksen järjestäjä ottaa hyvinvointisuunnitelman huomioon opetussuunnitelmassa sekä koulujen lukuvuosisuunnitelmia laadittaessa. Ruokapalveluiden kanssa on laadittu ruokailuun liittyvät osuudet.

Esiopetuksen kuntakohtaista opetussuunnitelmaa laaditaan yhteistyössä. Esiopetuksen henkilökunnalle on tarjottu mahdollisuus osallistua kuntakohtaisen esiopetussuunnitelman laatimiseen. Lapset voivat osallistua opetussuunnitelman toteuttamiseen ja kehittämiseen kuvaamalla toiveitaan muun muassa oppimiselle ja työtapoille.

Lempäälän kunnan esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmat muodostavat luontevan jatkumon, koska niitä on laadittu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat on otettu opetussuunnitelman valmistelussa huomioon. Lähtökohtana on, että oppilaalle muodostuisi eheä koulupolku esiopetuksesta peruskoulun päättöluokalle asti. Yhtenäistä koulupolkua ja siirtymävaiheita tuetaan tiiviillä yhteistyöllä varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Esiopetus toteutetaan kouluilla, jolloin esi- ja perusopetuksen toimintakulttuuri muodostuu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Tarkemmat yhteistyön muodot ja toteuttamistavat kuvataan Lempäälän esi- ja perusopetussuunnitelmia täydentävissä suunnitelmissa (muun muassa ohjaussuunnitelmassa, opiskeluhuoltosuunnitelmassa, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa ja koulujen lukuvuosisuunnitelmissa). Paikallista esiopetussuunnitelmaa täydentäviä ja toteuttavia suunnitelmia ja ohjelmia ovat mm.

- Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- Globaalikasvatuksen suunnitelma
- Kestävän kehityksen suunnitelma
- Turvallisuussuunnitelma
- Kirjaston ja perusopetuksen yhteistyösuunnitelma

- Tieto- ja viestintäteknologian suunnitelma
- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirja
- Opiskeluhuoltosuunnitelma
- Oppilaan ohjauksen suunnitelma
- Arviointisuunnitelma
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Sopu-malli
- Kulttuurirappuset
- Lempäälän kunnan koulukuljetusperiaatteet

Näitä suunnitelmia päivitetään säännöllisesti.

Lempäälässä on kuntakohtainen Lempäälän esi- ja perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Sen pohjalta opettajista koostuva kunnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusverkosto laatii lukuvuosittaisen vuosikello- ja vastuutaulukon, jota koulut toteuttavat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi ja arvioimiseksi. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on esiopetussuunnitelman liitteenä.

Luku 3

3.1.Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurin kehittämisen paikalliset vastuut ja rakenteet

Lempäälän kunnassa esiopetusta toteutetaan kouluissa. Esiopettajien esihenkilöinä toimivat koulujen rehtorit. Sivistysjohtaja vastaa viime kädessä opetuksen järjestäjän puolesta esiopetuksen järjestämisestä.

Esiopetuksen oppilas voi osallistua esiopetukseen esiopetusluokassa, esi- ja alkuopetuksen yhdysluokassa tai erityisluokassa.

Kunnan ja koulun vuosittaiset toimintakulttuurin painopisteet kuvataan lukuvuosisuunnitelmissa, joissa määritellään myös koulun organisaatio ja vastuunjaot. Koulu arvioi toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista koulun vuosittaisen itsearvioinnin yhteydessä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi lukuvuoden päätöskyselynä oppilaille ja henkilökunnalle.

Toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt

Esiopetussuunnitelman perusteissa mainittuja toimintakulttuurin kehittämisen periaatteita käsitellään lukuvuosittain erikseen nostettavien ja koulujen lukuvuosisuunnitelmaan kirjattavien paikallisten painopisteiden kautta. Lempäälän toimintakulttuurin kehittämisen painopisteet nousevat opetussuunnitelmista,

kuntastrategiasta ja strategiaan perustuvista, kunnanvaltuuston vahvistamista taloudellisista ja toiminnallisista tavoitteista. Koulujen lukuvuoden painopisteet pohjautuvat kunnallisiin lukuvuoden painopisteisiin.

Vastuu toimintakulttuurin kehittämisestä on kaikilla kouluyhteisön jäsenillä. Johtamisella on keskeinen merkitys yhteisöllisen toimintakulttuurin sekä työyhteisön vahvan ammatillisuuden rakentamisessa ja kehittämisessä. Jokainen työyhteisön jäsen sitoutuu yhteisiin arvoihin ja yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentamiseen.

Opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaisia oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä tukemalla rehtoreiden pedagogista johtajuutta ja tekemällä tarpeellisia rakenteellisia linjauksia sekä ohjaamalla esiopetusryhmien muodostamista siten, että esiopetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa. Esiopettajien osaamista vahvistetaan koulutuksin. Seutukunnassa koulutuksia tarjoaa Tampereen kaupunkiseudun kasvatus- ja opetusalan henkilöstölle suunnattu osaamisen kehittämispalvelu (Osake).

Oppimisen edellytyksiä tukevan toiminnan resurssoinnissa huomioidaan niin esiopetusryhmän pedagogiset tarpeet, ryhmäkoko kuin ohjaajien ja muun henkilöstön tarve ja hyödyntäminenkin. Oppimisen edellytyksiä tukevat myös tarkoituksenmukaiset, monipuoliset oppimisympäristöt. Esiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa voidaan toteuttaa yhteistyötä yli luokkarajojen. Esiopetusryhmät voivat tehdä keskinäistä yhteistyötä myös yli koulurajojen.

Toiminnan resursointi suunnitellaan, sitä tarkastellaan ja arvioidaan vuosittain kunnan talousarvion yhteydessä sekä koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.

Koulu kuvaa omassa lukuvuosisuunnitelmassaan toimintakulttuurin pedagogiset toimintaperiaatteensa ja arviointikäytäntensä.

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt

Lempäälän kunnassa esiopetuksen oppimisympäristöt rakentuvat peruskoulujen yhteyteen. Oppimisympäristöihin voivat kuulua luokkatilat, aamu- ja iltapäivätoiminnan tilat, koulun yhteiset tilat ja koulun lähiympäristö. Lapsille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia vaikuttaa oppimisympäristöihin esimerkiksi ryhmän kiinnostusten kohteiden mukaan. Lisäksi hyödynnetään monipuolisesti paikallisia lähiympäristön mahdollisuuksia sekä digitaalisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjä voivat olla esimerkiksi metsät, kirjastot, uimahalli tai kunnan lapsille suunnattu kulttuuritarjonta.

Esiopetuksen toimintaa suunniteltaessa huomioidaan oppimisympäristöjen turvallisuus, toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus.

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen (kaavio valmiiseen opetussuunnitelmaan)

1. Esiopetukseen ilmoittautuminen
2. Tiedonsiirto varhaiskasvatuksesta esiopetukseen
3. Toukokuussa kunnallinen esiopetuksen tutustumispäivä ja huoltajainfo
4. Esiopetuksen vanhempainillat elo-syyskuussa
5. Yhteistyötapaamiset huoltajien kanssa esiopetusvuoden aikana

Esiopetuksesta kouluun (kaavio valmiiseen opetussuunnitelmaan)

1. Koulukohtainen yhteistyö esi- ja alkuopetuksen esikouluvuoden aikana
2. Taitotikastyöskentelyä esiopetusvuoden aikana
3. Tiedonsiirto esiopettajalta luokanopettajalle
4. Toukokuussa kunnallinen kouluun tutustumispäivä
5. 1.luokkien vanhempainillat

Lapsen huoltajan on huolehdittava, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunnalliseen varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten perheille tiedot välitetään eVakan kautta. Muihin perheisiin kunta on yhteydessä kirjeitse. Esiopetukseen ilmoittaudutaan tammi-helmikuussa sinä vuonna, jolloin lapsi aloittaa esiopetuksen. Huoltaja voi myös anoa lapselleen esiopetuspaikkaa muuhun kuin kunnan osoittamaan kouluun.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on mahdollisuus osallistua kouluilla järjestettävään aamu- ja iltapäivätoimintaan. Yhteistyö aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää esiopetuksen oppilaiden hyvinvointia. Lempäälän kunnan varhaiskasvatus järjestää vuorohoitoa sitä tarvitseville esiopetusikäisille.

Siirtymävaiheiden käytäntöihin ja tiedonsiirtoihin on kunnallinen ohjeistus. Tiedonsiirrossa hyödynnetään kunnallista tiedonsiirtokaavaketta. Vastuu aloitteesta siirtymävaiheissa on sillä yksiköllä, josta lapsi on siirtymässä.

Esiopetuksen aloittavat lapset käyvät tutustumassa tulevaan esiopetusryhmäänsä toukokuussa järjestettävässä tutustumispäivässä. Samaan aikaan huoltajille järjestetään tiedotustilaisuus esiopetuksesta.

Koulun aloittaville lapsille järjestetään toukokuussa tutustumispäivä tulevan luokan ja mahdollisuuksien mukaan tulevan opettajan kanssa. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö tukee myös kouluarkeen tutustumista esiopetusvuoden aikana.

Koulujen lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan eri tahojen välisen yhteistyön toteutumisen arviointia.

Luku 4

4.1 Monipuoliset työtavat

Esiopetus on toiminnallista oppimista erilaisissa ryhmissä. Esiopetusta toteutettaessa lapsilla on mahdollisuus oppia uusia taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Esiopetuksen toimintaa ohjaavat esiopetussuunnitelman tavoitteiden ohella lasten mielenkiintojen ja ihmettelyjen kohteet. Lisäksi työtapoja valitessa huomioidaan lasten taitotasot, ryhmien tarpeet ja toimintaympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet.

Lempäälässä on aloitettu joustava esi- ja alkuopetus syksyllä 2023. Joustavassa esi- ja alkuopetuksessa esiopetuksen oppilaat sekä 1. ja 2. luokkien oppilaat voivat opiskella joustavasti eri ikäisistä oppilaista koostuvissa ryhmissä. Joustavan esi- ja alkuopetuksen käytänteistä ja toteutumisista päätetään koulukohtaisesti. Kyläkouluissa esiopetuksen oppilaat voivat opiskella yhdysluokissa alkuopetuksen oppilaiden kanssa, jolloin joustava esi- ja alkuopetus on osa koulun arkea.

Kulttuurirappuset ovat Lempäälän kunnan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen taide- ja kulttuurikasvatusohjelma. Kulttuurirappusten tavoitteena on tehdä lapsille tutuksi eri taiteen muotoja ja turvata jokaiselle lempääläläiselle lapselle ja tasavertainen mahdollisuus osallistua ja kokea taiteen ja kulttuurin maailmaa.

Lempäälän kunta mahdollistaa kaikkien esiopetuksen oppilaiden uimahallikäyntejä lukuvuoden aikana.

Koulu kehittää yhdessä kotien kanssa monipuolisia toimintatapoja yhteistyöhön hyödyntäen kunnallisia sopimuksia ja materiaaleja. Koulun rooli kehittämistyössä on aktiivinen. Huoltaja osallistuu lapsen esiopetuskeskusteluihin, joissa hän saa tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä. Huoltajille järjestetään lukuvuosittain vanhempainiltoja, joissa tiedotetaan mm. keskeisistä esiopetuksen järjestämistavoista.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua koulussa käytäviin arvokeskusteluihin. Koulu pyrkii hyödyntämään huoltajien osaamista koulun toiminnassa ja kannustaa huoltajia osallistumaan koulun vanhempainyhdistyksen toimintaan. Huoltajille mahdollistetaan osallistuminen yhteisöllisiin opiskeluhuoltoryhmiin.

Parhaimmillaan esiopetuksen oppilas osallistuu monipuolisesti oman ryhmänsä toiminnan suunnitteluun. Lapsi osallistuu oppimisensa edistymisen seurantaan muun muassa keskustelujen ja itsearvioinnin (mm. Taitotikas-työskentelyn) avulla. Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa asioihin luontevasti esimerkiksi koulun oppilaskuntatoiminnan, yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän ja erilaisten kyselyiden kautta.

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Siirtymävaiheiden käytäntöihin ja tiedonsiirtoihin on kunnallinen ohjeistus. Lapsen siirtyessä perusopetukseen vastuu tiedonsiirrosta on esiopettajalla tai esiopetuksen erityisopettajalla. Lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa vastuu tiedonsiirrosta on sillä yksiköllä, josta lapsi on siirtymässä.

Lasten kanssa keskustellaan heidän oppimisestaan ja edistymisestään. Yhtenä osallistavana seurannan välineenä toimivat Lempäälän esi- ja alkuopetuksen yhteiset Taitotikkaat. Huoltajia tavataan esiopetusvuoden aikana ja esiopetusvuoden aikaisten keskustelujen ja kyselyjen kautta saatua palautetta käytetään osana esiopetuksen toiminnan laadun ylläpitämistä ja kehittämistä.

Lukuvuoden päätteeksi lapselle annetaan todistus osallistumisesta esiopetukseen. Todistus laaditaan Lempäälän kunnan todistus pohjalle, joka on Opetushallituksen hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistukseen merkitään opetuksen järjestäjän, esiopetusta antavan yksikön ja lapsen nimi, lapsen henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä.

4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet määritellään valtakunnallisessa esiopetussuunnitelmassa. Esiopetusvuoden aikana Lempäälässä toteutetaan vähintään yksi teemaltaan ajankohtainen ja lapsia kiinnostava monialainen oppimiskokonaisuus. Lempäälässä koulut kirjaavat lukuvuosisuunnitelmiinsa luokka-asteilla toteutettavat monialaiset oppimiskokonaisuudet. Monialaisen oppimiskokonaisuuden teema voi olla koulukohtaisesti yhteinen tai luokka-asteittain sovittu teema. Koulujen lukuvuoden painopisteet pohjautuvat kunnallisiin lukuvuoden painopisteisiin.

4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia kysymyksiä

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten esiopetus toteutetaan muun esiopetuksen yhteydessä. Toiminnassa kiinnitetään huomiota yhdessä tekemiseen ja hyvän, yhteisöllisen ilmapiirin luomiseen ja vahvistamiseen. Lisäksi huomioidaan lapsen oman äidinkielen ja kulttuuri-identiteetin tukeminen yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Monikielisten lasten opetuksessa hyödynnetään monilukutaitoa ja kielitietoisuuden opetuksen menetelmiä, joiden avulla tuetaan lapsen yhdenvertaisia oppimismahdollisuuksia. Lapsen kielelliset valmiudet otetaan huomioon joustavasti esiopetuksen toteutuksessa. Opetukseen voi kuulua suomi toisena kielenä - opetusta. Suomen kielen taitojen kehittymistä tehdään näkyväksi Taitotikas-vihon omalla sivulla.